



**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros  
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,  
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo  
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

**Schlüter, Georg**

**Augustæ Vindelicorum, 1709**

Articulus IV. De privatione communicationis in Sacris.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

nem modo humano, exponitque se periculo violandi sigillum confessionis, quod nullo modo licet; Sic Tamburinus tr. 1. de excom. c. 3. §. 3. n. 10. Similiter Parochus non tenetur vitare, quem iustus est denuntiare, si nondum denuntiavit, licet actu habeat literas denunciatorias; ita Sylvest. & Guttier. apud Gibalinum; quia tunc adhuc denuntiatus non est. Qui verò semel est denuntiatus, is semper vitandus est, quam diu non constat, eum esse à censura liberatum. Imò in c. *Sicut nobis*, 39. de sent. excom. definitum est, præsumi durare excommunicationem, ubi non constat de obtenta absolutione. Reliqua quæ pertinent ad licitam, vel non licitam communicationem cum excommunicatis, ex sequentibus intelligentur.

ARTICULUS IV.

De privatione communicationis in Sacris.

1874 **I**nter primos effectus excommunicationis majoris est, quòd eum, quem afficit, privet communicatione cum fidelibus in rebus sacris. De communicatione enim in profanis & civilibus, dicemus in seq. pertinent autem ad communicationem in sacris, Ecclesie suffragia, usus activus & passivus Sacramentorum, divinorum officiorum, & aliarum rerum sacrarum, sepultura Ecclesiastica, receptio & collatio beneficiorum Ecclesiasticorum, jurisdictio utriusque fori & similia.

§. 1.

An, & quomodo excommunicatio major privet communibus Ecclesia suffragiis?

1875 **C**ommune suffragium Ecclesia nihil aliud est, quam communis totius Ecclesie oratio; qualis est sacrificium Missæ, recitatio Breviarii, ceteræ preces publicæ, & benedictiones, quæ fiunt ab eisdem Ecclesie Ministris, nomine & in persona totius Ecclesie ad impetrandum suis fidelibus auxilium spirituale. Hinc nor. ex Gibalino disquis. 7. q. 2. n. 3. per preces publicas Ecclesia non intelligi eas, quæ à fidelibus publicè fiunt, sed quæ à ministris & personis Ecclesie ad id deputatis, ac ipsius vices gerentibus, modo, ac ritu ab ipsa præscripto: per privatas autem, quæ fiunt à personis non designatis ab Ecclesia eo modo, ut dictum est.

1876 Potest autem in his omnibus considerari

Tom. V.

triplex fructus, in quo communicent fideles; primus, qui venit ex privata intentione operantis nomine suo; secundus, qui ex satisfactione, & meritis Christi, ut cum Minister in ejus persona, & nomine agit: tertius, qui respondet operanti, ut agenti nomine Ecclesie. Primo, & secundo fructu non privat excommunicatio major, cum non pendeat à jurisdictione Ecclesie. V. n. 1852. & seq. Sermo igitur est de tertio. Nam *privari communibus Ecclesie suffragiis*, aliud non est, quam *carere fructu*, qui ex communibus sacrificiis, & orationibus Ministrorum, prout pendet ab intentione Ecclesie volentis, vel nolentis hunc vel illum in tali oratione, nomine suo faciendâ, includitur, ad fideles derivatur, his positis:

Excommunicatio major quemlibet, 1877 quem afficit, non absolutum à tali censura, privat communibus Ecclesie suffragiis; ita Gibalin. cum communi, n. 8. hoc enim facere potuit Ecclesia; & eam hujus esse voluntatis, constat ex c. *à nobis*, 28. ibi: unde quantumcunque se quis juramento præstito, quòd Ecclesie mandato pareret, humiliate curaverit: quantacunque poenitentia signa præcesserint, si tamen morte præventus absolutionis non poterit beneficium obtinere, *quamvis absolutus apud Deum fuisse credatur, nondum tamen habendus est apud Ecclesiam absolutus*, & c. *Sacris*, 38. de sent. excom. ibi: licet is, qui voluntarius excommunicatis illis communicaverat, qui cum omnibus favoribus, & participibus suis excommunicationis sententia sunt adstricti, ad cor rediens de mandato Ecclesie excommunicatos, quos prius fovemat, expugnaverit; non tamen, priusquam absolutionis gratiam perceperit, habendus est absolutus. Ex quibus patet, hoc verum esse, licet foret contritus, si non sit absolutus. Contritio enim non tollit vinculum censura; c. *Sacris*, cit. item est, si censura injusta quidem sit, sed valida, Gibalin. n. 20. contra complures, quia talis revera est excommunicatus.

Ex dictis inferes, quòd peccet mortali, 1878 ter, qui suffragia Ecclesie in particulari offert pro excommunicatis vitandis; facit enim contra præceptum Ecclesie in re gravi; ita S. Thomas, Suarez, Filliucius, Bonacin, & alii. Licet tamen illis applicare fructum, ut respondet operanti ex intentione privata ex n. 1876. Si petas, an possit nomine Ecclesie quis orare pro illis saltem in communi

Ggg 2

affir.

affirmat Sylvester, Sonimas, & alii apud Castropal. n. 5. Sed rectius contrarium docet cum Castropal. n. 6. Gibal. n. 22. tum quia Ecclesia sua bona vult solum communicare suis membris, sibi unitis; tum quia sic vitandi non magis privarentur illis fructibus, quam fideles. Nam & pro his solum generaliter oratur.

1879 Quæres, an liceat hoc facere pro illis, saltem in communi, tanquam pro extraneis, ut reducantur ad obedientiam Ecclesie? affirmat Sylvester, & alii apud Leonardum q. 7. quia ipsa Ecclesia, die parasceves, sic pro illis orat, ut etiam pro hæreticis &c. sed probabilius negatur, quia Ecclesia intentio est nullo modo, *nomine suo*, pro illis orare. Quando verò in parasceve orat pro hæreticis, id facit, quia Christus pro omnibus mortuus est; nunquam tamen pro excommunicatis sub hoc nomine. Cæterum ex eo facto Ecclesie nihil concluditur ad alium inferiorem; hæc enim condidit legem, adeoque in illa dispensare potest. Unde alii negant à Sacerdote in aliis Missis licite usurpari orationem illam, quâ utitur Ecclesia in parasceve pro hæreticis; intellige, *si vitandi sint*. Licet tamen indirectè orare etiam per communia Ecclesie suffragia pro illis, pro quibus aliàs non licet directè, v. g. si quis oraret *pro augmento Ecclesie, &c.* sic enim, indirectè, saltem, oratio etiam pro illis fieret.

1880 Licere facere publica Ecclesie suffragia pro excommunicatis vitandis, quando sunt contritii, & per eos non stat, absolvi à censura, docet S. Antonin. Navar. Covar. Henriq. Sayr. Davila apud Castropalaum n. 7. Sed rectius negat Sorus, Suarez, Coninch, Layman, Hurtad. cum & apud Castropal. n. 8. ex c. à nobis, 28. de sent. excom. ubi hoc expressè decidit Innocentius III. de eo, qui in excommunicatione defunctus, ante mortem signa contritionis dedit.

1881 Inferes 2. orationem publicam, nomine Ecclesie factam, directè pro excommunicato vitando, nullam fore; Gibalin. n. 23. quia donatio bonorum, subjectorum voluntati Ecclesie, contra ejus voluntatem nulla est; Secus est, si fieret nomine Christi, ex n. 1876. tali tamen casu peccaret minister, potest enim Ecclesia ministro prohibere, ne alicui ministret Sacramenta, licet in eorum ministracione gerat personam Christi. Cæterum si minister nihilo-

minus faceret, illicitè quidem, sed validè faceret; quia valor, & consequenter fructus, ut respondet ministro ut operanti in persona Christi, non subest voluntati Ecclesie. Not. tamen, licitum esse orationes publicas facere pro excommunicato tolerato, probabilius teneri ab Escobar Theol. mor. l. 1. s. 2. d. 9. sic licitè offerimus sacrificia pro hæreticorum reductione.

Inferes 3. quòd, quamvis nec excommunicatus toleratus per ipsam Ecclesiam includatur in communibus ejus suffragiis, & consequenter hæc ratione non sit illius fructus particeps; tamen, si minister cum in illis, etiam ut fuit nomine Ecclesie, includeret, licitè ageret, & excommunicatus, si obicem peccati non haberet, validè reciperet; ita Gibalin. n. 22. & apud cum Henriquez, Ugolinus, Sayr. Coninch, Hurtado, de Lugo, Layman, & alii; quia per Extravag. *ad evitanda scandala*, quilibet fidelium licitè in sacrjs, & extra, communicat cum excommunicatis toleratis; quæ communicatio ibidem in favorem fidelium non restringitur; atqui oratio, & oblatio sacrificii etiam est aliqua communicatio. Nam Innocentius III. postquam in dicto c. à nobis, de sent. excom. præcepit, ut excommunicatus, mortuus poenitens, absolvatur, & deinde pro illo sacrificia offerri possint, statim subiungit: *nec obstat, quòd legatur, non communicatur mortuo, cui non est communicatum & vivo*; cum etiam communicatum non fuerit, communicandum tamen fuisset; ergo oblatio sacrificii ex mente Innocentii, est aliqua communicatio.

Dices: ex hoc sequitur, concessionem Concilii Constantiensis esse etiam in favorem excommunicatorum; cum tamen ipsam expressè dicat: *per hoc tamen ejusmodi excommunicatos non intendit in aliquo relevare, nec eis quomodolibet suffragari*. Sed r. sub distinctione: sequitur, *per accidens, & indirectè* esse in favorem excommunicatorum, C. directè, & per se, N. illud autem non repugnat menti Concilii, quando favor, qui redundat in excommunicatos, solum per accidens illis contingit ex eo, quòd directè faveat fidelibus. Est autem magnus favor fidelibus, posse accipere stipendia pro sacro ab excommunicatis toleratis; posse etiam communibus precibus succurrere suis, non teneri expungere nomen Principis (si fortè excommunicatus

tus esset) à publicis precibus &c. ita Villalobos t. 1. tr. 17. diff. 4. n. 8.

1884 Inferes 4. quòd sacerdos excommunicatus (cùm licitè celebrat, ut quando requiritur à fidelibus) sibi licitè applicet fructum sacrificii, etiam, ut provenit nomine Ecclesie, & in persona Christi operanti respondet; tunc enim licitè fit, cùm abest prohibitio; sed ita est in presenti; ergo. min. pat. quia offerre sacrificium pro excommunicato vetitum est solùm, in quantum non licet ei communicare; sed huic Sacerdoti licet communicare secumetipso; ergo. Hinc etiam, si aliud peccatum non habet, fructum validè recipit; tunc enim ex nulla parte est incapax; non vi alterius peccati, ut supponitur; non vi hujus actionis; hæc enim ex dictis licita est; ergo. Et hoc etiam verum est de excommunicato vitando, si aliquando, ut ex gravi necessitate, celebret licitè.

S. 2.

An, & quomodo excommunicatio major privet usu indulgentiarum?

1885 Duplex est indulgentia; una, quam quisque sibi lucratur, & datur per modum absolutionis; altera, quæ per modum solutionis & suffragii; per quam unus fidelis alterum juvare potest, qualis est indulgentia, quam ex concessione Ecclesie, defunctis applicamus. Eiusmodi indulgentias per modum suffragii posse quoque viventibus distribui docet Gibalinus de iurisd. sacra. disq. 7. q. 2. n. 27. quibus positus: quòd nullus excommunicatus, etiam toleratus, possit sibi lucrari indulgentias, licet opera in eam rem injuncta præstet; ita Ugolin. Rosella, Suarez, Bonacina, Sà, & alii. Excommunicatus etiam nullam habet facultatem usurpandi sibi bona Ecclesie communia, nisi dependenter ab ejus consensu, cujus dispositioni subsunt. Hunc autem consensum non dat Ecclesia in intentione generali, quæ de thesauro meritorum Christi, & Sanctorum indulgentias dispensat; ergo. Est contra Leandrum q. 17. qui stat pro parte affirmante; sed ejus ratio nihil suadet. Licet enim opera præscripta peragat, adhuc non lucrabitur, nisi in illum Ecclesia consentiat.

1886 Si quis tamen fidelium indulgentias, per modum suffragii concessas, excommunicato tolerato applicet, & licitè agat, & validè, si aliunde non habeat obicem.

Nam. 1. licitè communicamus excommunicatis toleratis per n. 1869. Nec valet dicere, hic fieri favorem excommunicato contra Concilium Constantiense; nam talis favor illi solùm fieret indirectè, & per accidens, ut diximus antè. Ex eo autem, quòd Pontifex alicui concedat indulgentias, non eo ipso censeri debet absolutus à censura, nisi aliud verbis exprimat, aliàs enim illa concessio est tantùm conditionata, si scilicet subjectum capax sit, Suarez tom. 4. in 3. p. D. 52. S. 2. n. 3.

S. 3.

An, & quomodo excommunicatio major privet usu activo Sacramentorum?

1887 Excommunicatio major omnino privat eà affectum licito usu activo Sacramentorum, sive excommunicatus ille sit vitandus, sive toleratus. Hinc nunquam licitè confert ullum Sacramentum, nisi adsit causa excusans, c. Latores, 4. de Clerico excommunicato ministr. ubi tales deponi jubentur, nisi propter multitudinem eorum, qui peccarunt, poena mitigetur; & c. si celebret, 10. eod. ibi: peccat autem conferendo Ecclesiastica Sacramenta. Si verò conferret extra dictam causam, peccaret graviter, quia violaret prohibitionem Ecclesie in re gravi, Castropal. p. 8. Gibalin. q. 4. n. 3. Excusat autem excommunicatum vitandum gravis necessitas propria, vel proximi: toleratum etiam petitio fidelium, vel ignorantia probabilis, ex c. Apostolica. 9. eod. ibi: qui tempore suspensionis ignari celebrastis divina vos reddit ignorantia probabilis excusatos. Cæterum si forte ignorantia crassa, & supina, aut erronea fuerit, propter quod dispensationis gratia excusatis, eam vobis de benignitate Apostol. indulgemus. Et ideo excommunicatus etiam vitandus potest licitè celebrare, ne se infamet; ne suum delictum occultum revelet, ne scandalum generet, exigente id gravi necessitate; Sic Leander D. 5. q. 3. quod etiam procedit in periculo mortis alienæ, vel etiam sibi imminenti; hinc potest alteri in necessitate conferre baptismum; imò tenetur, si sit periculum mortis; non tamen debet facere solenniter, esto sacerdos sit; hoc enim necessarium non est; potest autem baptizare licitè in casu necessitatis, esto alius laicus non excommunicatus præfens sit; quia quando pluribus conceditur privilegium, servandum est inter ipsos jus

Ggg 3

com-

communiter, L. *Affiduis*, C. qui portionem in pignore habent. Jure autem communi jus baptizandi competit Sacerdoti, ex c. *Diaconos*, dist. 93. c. *Constat*, de Consecrat. dist. 4.

1888 Ex iisdem causis Sacerdos excommunicatus vitandus alteri in articulo mortis licitè ministrare potest Sacramentum pœnitentiæ, modò prius conteratur, & alius non addit; ita Leander q. 10. cum pluribus contra Navar. Covar. & alios ibidem, quia pro hac necessitate non suspenditur illi jurisdictioni, ut patet ex Trid. Sess. 14. c. 7. ubi dicit: *ne aliquis pereat, in Ecclesia DEI semper custoditum fuisse, ut nulla sit reservatio in mortis articulo*; atque ideo omnes sacerdotes, quoslibet pœnitentes à quibusvis peccatis, & censuris absolvere possent; quod verum est, licet talis Sacerdos excommunicatus sit propter hæresim; sequitur ex verbis Tridentini, cum dicit: *omnes Sacerdotes*, imò in eadem necessitate potest, licet præsens sit alius Sacerdos simplex non excommunicatus. Non enim est major ratio unius, quàm alterius, cum uterque tunc sit confessor ex privilegio; verba enim Tridentini universalia sunt, ita etiam Lugo de pœnit. D. 18. S. 2. n. 37. contra Suarium, & alios.

1889 Præter hæc quæres 1. an excommunicatus vitandus, alteri in mortis articulo, possit licitè ministrare Sacramentum extremæ unctionis? 2. an saltem tunc, si infirmus non potest accipere Sacramentum pœnitentiæ vel Eucharistiæ? Ad 1. affirmative respondet Præpositus, esto receperit Sacramentum pœnitentiæ: communiter tamen negant Suarez, Bonacina, Filiucius & alii, si accepit Sacramentum pœnitentiæ vel Eucharistiæ; tunc enim non est salutis ejus necessarium. Videtur tamen probabilis etiam affirmans; quia sæpe conducit tum corpori, tum animæ, nec ex aliena culpa videtur fraudandus tanto bono, in ejusmodi periculo ad bonam mortem obeundam tam salutari. Ad 2. adhuc negat Suarez, & alii, sed etiam probabiliter affirmant alii; quia cum sæpius ex attrito faciat contritum, videtur probabiliter necessarium illius salutis.

1890 Quæres 3. an Episcopus excommunicatus vitandus, in aliquo casu licitè conferat Sacramentum Ordinis? 4. an Parochus vitandus licitè assistat matrimonio, cum in articulo mortis ducitur in uxorem, quæ

fuit concubina? vel an peccet, si in hoc casu assistat? 5. an excommunicatus vitandus licitè, ac validè coram Parochio contrahat in articulo mortis cum concubina? Ad 3. negat Alterius, & alii apud Leander q. 16. sed affirmant probabilius Suarez, Corneio, Diana; potest enim in aliqua terra remota esse magna necessitas Clericorum, ubi non esset nisi unus talis Episcopus; tunc enim ob commune bonum talis licitè conferret ordines factos; quia credibile est, tali casu ex voluntate Ecclesiæ suspendi excommunicationem.

Ad 4. R. affirmative; quia probabiliter Parochus non est minister in Sacramento matrimonii, neque privatur per hæc censuram officio Parochi; ergo. Unde probabile etiam est, quod sic assistendo nec venialiter peccet; quia nec hoc, nec sponsis benedicere juxta multos est actus jurisdictionis. Ad 5. R. probabiliter affirmative, licet contrahens sit minister hujus Sacramenti; cum enim hic actus maxime expediat salutem, non est censendus in his circumstantiis, periculo scilicet mortis, privatus activè administratione Sacramenti. Sic Hurtad. & Leander q. 19. Ceterum si Sacerdos sit excommunicatus toleratus, & se non ingerat, sed à fidelibus requiratur, licitè illis ministrabit Sacramenta ex dictis.

§. 4.

*An, & qualiter excommunicatio major privet usu passivo Sacramentorum?*

PER usum passivum Sacramentorum intelligimus eorum receptionem. Omni excommunicato excommunicatione majori prohibitam esse Sacramentorum receptionem per se loquendo, docet Castropalaus D. 2. p. 7. cum communi. Hinc per se loquendo (nisi scilicet adsit ratio excusans) peccat mortaliter in ejusmodi receptione; quia prohibitionem Ecclesiæ violat in re gravi, ex c. *cum illorum*, 32. ubi excommunicatus, scienter recipiens ordines, si est Clericus secularis, in perpetuum deponendus est; si regularis, ab executione ordinis, suspendendus, si ignorantia (facti vel juris) est probabilis; & factum non est grave. c. *si quem* 59. de sent. excom. ibi: *si quem* sub hac forma verborum (*illum excommunico*) vel simili, à iudice suo excommunicari contingat: dicendum est eum non tantum minori, quæ à perceptione

ne Sacramentorum; sed etiam majori excommunicacione (quæ à communione fidelium separatur) esse ligatum. Et ideo peccatum illud foret sacrilegium; quia acciperet Sacramentum in statu peccati gravis. Excusari tamen potest à peccato 1. si probabiliter ignoraret hanc obligationem, vel censuram in se, c. Cum illorum, ibi distinguendum, quod tales vel sciunt excommunicacionis se vinculo irretitos, vel non recolunt factum, pro quo in lata sententia Canonem inciderunt, vel factum quidem scientes, juris ignari nesciunt exinde se teneri. Quod etiam procedit, si urgeret gravis necessitas, vel ratio excusans ab obligatione præcepti positivi, quibus positus:

1893 Quæres, an excommunicatus, validè recipiat Sacramenta? R. quod excommunicatus recipiens Sacramenta (excepto Sacramento poenitentia) licet illicitè, ut constat ex n. 1876. tamen validè reciperet; quia horum valor non penderet à dispositione recipientis, nec à voluntate Ecclesiæ, sed institutione Christi. In eo autem casu possunt adesse omnia essentialia talium Sacramentorum; & arguitur ex dicto c. Cum illorum, cit. ergo; ita Suarez, Vasq. Henric. Avila, Bonacina, & Layman cum Castropalao D. 2. p. 7. n. 2. Unde quamvis aliqui doceant, quod Ecclesia possit reddere invalidum contractum matrimoniale excommunicati, de facto id non fecisse, constat ex c. significasti, 6. de eo, qui duxit in matrimonium. Dixi: extra Sacramentum poenitentia. Nam, licet etiam hoc non sit invalidum præcisè ratione excommunicacionis, quasi per illam hoc potius, quam aliud Sacramentum irriteretur; tamen ex alio capite foret irritum, defectu doloris de mortalibus, qui pertinet ad Sacramenti poenitentia essentialiam, ut suppono. Cum enim excommunicatus in susceptione Sacramenti peccet mortaliter, nequit adesse dolor de mortalibus. Aliud dicendum foret, si dolor non diceretur pertinere ad ejus essentialiam, uti dicunt nonnulli ex Theologis de Sacramento poenitentia valido, & informi ex defectu doloris universalis. Unde si excommunicatus in susceptione Sacramenti poenitentia excusaretur à peccato gravi (ut, puta, si per ignorantiam probabilem, vel necessitatem, aut Sacerdos fingeret, quod ipsum prius possit liberare à censura, vel cum potest, nolit, aut primo post absolutionem à peccatis absolveret à censura)

tali casu Sacramentum poenitentia validum esset, & ferax gratia; ita Covar. Medin. Navar. Layman, Suarez & alii cum & apud Gibalin. loc. cit. Castropal. cit. n. 3. contra Sylvest. Sot. Hurtad. & Vasq. qui tenent oppositum.

Quæres 2. An si Sacerdos alicui excommunicato tolerato (qui se non ingerit) vellet administrare Sacramentum poenitentia etiam extra causam ab obligatione censura ipsum excusantem, excommunicatus validè & licitè reciperet? R. quod sic; quia respectu communicationis, quam habet cum fidei ad eam invitante, non est excommunicatis toleratis ulla prohibitio, ut patet ex num. 1869. ita Castropal. cit. n. 6. §. Ha rationes, & Hurtad. apud Gibalin. p. 3. §. tota itaque.

Quæres 3. an, qui in excommunicacione conficit Sacramentum matrimonii, possit licitè recipere benedictionem solennem in Ecclesia, licet prius non absolvatur? R. negativè. Est enim quædam communicatio spiritualis; excipe nisi alius sacerdos non excommunicatus eam offerat, ut in simili diximus supra, & ipse sit excommunicatus toleratus, aut compars non excommunicata petat.

Quæres 4. an qui in excommunicacione recipit aliquod Sacramentum, incurrat aliquam poenam Ecclesiasticam? R. quod non, nisi Sacramentum ordinis. Ratio primæ partis est, quia nulla illi statuta est in jure: ratio secundæ partis, quia talis ex dicto c. Cum illorum, de sent. excom. suspenditur ab exercitio suscepti ordinis. Suarez, Coninch, Bonacina, Gaspar Hurtad. cum Castropalao n. 6. Loquitur autem illud capitulum, de excommunicato excommunicacione non minori, sed de tali absolutè, & simpliciter. Unde qui in minore excommunicacione reciperet Sacramentum ordinis, non incurreret illam poenam; Sic Gibalin. disq. 7. q. 3. p. 4. n. 7.

§. 5.

De ministrantibus Sacramenta excommunicatis.

Not. excommunicatis vitandis neganda esse Sacramenta, quousque absolvantur à censura, vel rationabiliter absoluti præsumantur, c. Cum desideres, 15. h. t. de quo actum est supra; licitum tamen est cum iis agere, & loqui in iis, quæ ad eorum

eorum salutem pertinent, *c. cum voluntate*, 54. h. t. ibi: cum voluntate ac proposito, maleficia distinguantur; *excommunicationis sententiam non incurrit, qui excommunicato in his, qua ad absolutionem, vel alias ad salutem anime pertinent, in locutione participat, licet etiam alia verba incidenter (ut apud eum magis proficiat) interponat.* Qui verò tali sacramento ministrat, *præter peccatum mortale* incurrit excommunicationem minorem latam in communicantes cum excommunicato vitando; & interdicitur ab ingressu Ecclesiæ, quousque de transgressione huiusmodi, ad arbitrium ejus, cujus sententiam contempsit, satisfecerit competenter, *c. Episcoporum*, de privileg. in 6. cujus hæc summa est: interdicitus est ingressus Ecclesiæ regularibus, vel secularibus (quamvis exemptis) qui scienter celebrant, vel celebrari faciunt divina in civitatibus, vel locis interdictis: nisi secundum permissionem juris, vel qui excommunicatos vel interdictos publicè ad divina officia, Sacramenta, vel sepulturam admittunt. Si verò is, cui scienter, & sponte ministrat, sit à Papa nominatim excommunicatus aut denunciatus, Minister incurrit excommunicationem majorem reservatam Papæ, *c. Significavit*, 18. de sent. excom. ibi: Verum, Clericos, qui scienter & sponte participaverunt excommunicatis à nobis, & ipsos in officiis receperunt, eadem excommunicationis sententia cum ipsis non dubitamus involvi: quos etiam pro beneficio absolutionis habendo ad nos volumus cum literarum tuarum insinuatione remitti.

1898 Denique, qui excommunicato vitando propter hæresim, vel ejus Fautoribus, Sacramentum ministrare auderet, privandus esset officio, nec restituendus absque dispensatione Papæ, *c. Excommunicamus*, 13. de hæreticis, §. *Credentes*, ibi: *Sane Clerici non exhibeant ejusmodi pestilentibus Ecclesiastica Sacramenta.* Aliis verò excommunicatis toleratis non tenetur Minister negare Sacramenta ex vi censura (his enim in Sacris communicare licet) sed ex indebita eorum dispositione. Non sunt autem censendi indebitè accedere ex eo præcisè, quòd fuerint excommunicati, sed debet certò constare non esse absolutos, quòd præsumere non debes; hæc Suarez, Vasq. Filliuc. Bonacin. cum, & apud Castropal. p. 7. n. 7. aliud esset, si tu illis of-

ferres Sacramentum, tum licitè communitatis carent tecum, ex dictis aliis; Excommunicato autem occulto publicè perenti Sacramenta, judicat Leander q. 21. non debere negari; cum præceptum non infamandi prævaleat præcepto Ecclesiastico de non dandis Sacramentis excommunicatis.

Si quæras, an valeat Sacramentum receptum ab excommunicato? R. affirmativè, ita Castropal. cit. n. 1. & 2. Gibalin. cit. n. 1. Escobar Theol. moral. tr. 4. Exam. 2. c. 2. horum enim valor non pendet à voluntate Ecclesiæ, sed ab institutione Christi; ergo licet Minister illicitè ponat omnia essentialia alicujus Sacramenti, etiam contra prohibitionem Ecclesiæ, validè ager; & potest etiam invitâ Ecclesiâ, si demas Sacramentum poenitentiae, cujus valor pendet à jurisdictione Ministri per Ecclesiam aufertur, quæ etiam tempore excommunicationis vitando aufertur, *c. Ad probandum*, 24. de sent. & re judicat. ibi: Si pro eo, quòd unus ex delegatis Judicibus, qui eandem sententiam protulerunt, excommunicationis vinculo esset publicè innodatus, quando sententia lata fuit, sicut per Metropolitanam literas prohibetur, aut ex alia justa causa eandem sententiam constitit infirmam: ipsa cassata, de ipsius electione Custodis iterum cognoscatis. *c. Romane*, 1. de offic. Vicar. in 6. ubi dicitur, quòd qui vices agunt Vicarii, vel Officialis excommunicati, eo excommunicato manente, propter hoc excommunicationis vinculo non adstringantur, *invalide tamen agunt, quæ agunt dependenter à jurisdictione solus ab illo eodem recepta*; id, quòd etiam colligitur ex *c. si celebret*, 10. de Cleric. excom. ministr.

Et quamvis aliqui velint, in citatis capitulis esse tantum sermonem de jurisdictione externa; rectius tamen intelliguntur etiam de interna ex communi sensu Doctorum Navarr. Avil. Covar. Laym. Coninch. Bonacin. Suarez, quos citat & sequitur Castropalaus p. 8. n. 2. Gibalin. q. 2. Unde concedo, quòd excommunicatio major, saltè indirectè privet ipsâ etiam jurisdictione Ecclesiastica, seu pendente ab indulto Ecclesiæ, extra casus, in quibus diximus validum esse Sacramentum collectum ab excommunicato tum tolerato, tum vitando.

Hinc, si approbare aliquem pro audiendis confessionibus, vel alteri dare licentiam

centiarum audiendi suorum confessiones, est actus jurisdictionis, ut affirmat Leander D. 6. q. 19. & alii, nec Episcopus, nec Prælati excommunicati hunc actum valide faciunt; quod etiam verum est de tolerato, si agat ex se, & non requisitus à fidelibus, vel extra gravem necessitatem excusantem; quia per excommunicationem privatur jurisdictione omni, ex cit. c. *Ad probandam*, & reliquis. Et hoc extendit Leander q. 10. cum Navarro, Suarez, & aliis etiam ad jurisdictionem absolvendi à venialibus contra Vasquez ibid. docentem, quod confessarius vitandus ad minus valide absolvat à venialibus.

1901 Quæres 1. an confessio mortalium facta excommunicato vitando à poenitente invincibiliter ignorante sui confessarii excommunicationem, sit invalida, & iteranda? R. doceri à Leandro cit. q. 11. cum plurimis aliis, si fiat ex errore privato, esse; si ex errore communi, non esse invalidam; quod in ejusmodi casu, propter periculum animarum Ecclesia, ubi adest talis error communis, suppleat jurisdictionem; seu, ut alii volunt, non subtrahat subjectionem Fidelium, quam fieri volunt ab Ecclesia per approbationem ad curam animarum. Cæterum, si Minister Sacramenti sit excommunicatus toleratus, & pro illo requiratur à fidelibus, licite, & valide confert quodlibet Sacramentum; pro hoc enim actu non est illi sublata jurisdictione in favorem fidelium: Secus, si directe uteretur tali casu in favorem suum, ut si sponte, nullo petente, se ingereret.

1902 Quæres 2. an excommunicatus, illicitè administrando Sacramenta, incurrat aliquam poenam? R. quod irregularitatem incurrat; excipe ministrum matrimonii. Omnis enim excommunicatus exercens illicitè actum ordinis sacri, sit irregularis; qui verò ab excommunicato vitando illicitè Sacramentum recipit, incurrit excommunicationem minorem (quia excommunicati vitandi Sacramenta illicitè ministrant) & incurrunter interdictum ab ingressu Ecclesiæ, ex c. *Episcoporum*, 8. de privil. in 6. Si verò recipientes sint excommunicati à Papa, conferens incurrit excommunicationem reservatam Papæ, c. *Significavit*, de sent. excom. de quo supra; 1897. ut tamen eum adire necesse sit, requiritur, ut sit Clericus, & hoc faciat scienter, & sponte.

Tom. V.

§. 6.

An, & qualiter excommunicatus possit interesse divinis officiis?

R. Esp. cuilibet excommunicato excommunicatione majori ex vi censura simpliciter prohibita esse omnem communicationem Ecclesiasticam in divinis cum aliis, ex c. *Nuper* 29. de sent. excom. c. *Responsio* 43. eod. c. *Alma mater* 24. eod. in 6. ubi, dum quædam divida, tempore interdicti, permittuntur, ne indevotio populi crescat, & Ecclesiis debita obsequia subtrahantur, statim additur: dum tamen excommunicati non fuerint. Item c. *Sicut Apostoli*, cum tribus sequentibus, 11. q. 3. possunt tamen excommunicati Ecclesiam ingredi sine peccato, eo tempore, quo divina officia non celebrantur; hoc enim nullo jure est illis prohibitum, imò etiam, cum eo tempore divina officia celebrantur, si non faciant animo orandi oratione communi, vel illis assistendi, sed ex alia causa, v. g. quia commodior est transitus &c. tunc enim in nullo quoad divina directe cum aliis communicant; imò licet, esto alii sint ibi privatim orantes, ibidem privatim orare; quia sic, si singuli privatim orent, non communicant in oratione.

Dubitarum tamen 1. an excommunicatus divinis officiis, quæ in Ecclesia fiunt, cum aliis assistere possit? R. quòd non; sic enim cum illis in re sacra communicaret, contra n. 1860. est communis. Unde nec excommunicatus toleratus assistit licite sacrificio missæ, c. *Illud*, de Cleric. excom. ministr. c. *ult.* de sent. excom. in 6. excipe, nisi requisitus à fidelibus. Excommunicatus vitandus, culpabiliter assistens sacrificio, incurrit tantum excommunicationem minorem; alia enim poena in jure expressa non est, ut vult Castropalaus, sed probabilius est, quòd nec hanc incurrat; hic enim non communicaret cum alio excommunicato vitando; excipe, nisi esset Sacerdos sua autoritate coram se celebrari faciens 2. nisi monitus noluerit exire. Nam ob hanc contumaciam incurrit excommunicationem Papæ reservatam, c. *Eos*, de sent. excom. & Clement. 2. eod. tit. Si autem Sacerdos exemptus à potestate Episcopi, celebraret coram excommunicato vitando, præter peccatum mortale, & minorem excommunicationem, incurret

H h h

reret



- reret etiam interdictum ab ingressu Ecclesie, per cit. *c. Episcoporum*, de privil. in 6.
- 1905 Dubitatur 2. An si tempore sacrificii quidam excommunicatus vitandus eidem assistere vellet, teneantur alii assistentes eum monere, ut exeat; ac renuentem, si possunt, eicere? *ꝛ.* quòd sic; & si non possent, missæ sacrificium (ur aliqui docent) consecratione nondum factâ, intermittendum esse; velut alii, si nondum inceptus est canon. Si verò inceptus est canon, vel peracta consecratio, teneri Sacerdotem factâ sumptione, reliquis omis- sis, in Sacristiam recedere, vel in alium idoneum locum, ibique, quod superest, absolvere, *c. Is, cui*, de sent. excom. & Clement. 2. cod. Assistentes verò, cum ille recedere non vult, etiam pergente Sacerdote in Missâ, relicto solo ministro, teneri abire, ne cum excommunicato in eadem oblatione communicent; Layman, Avila, Bonacina cum Castropalao p. 9. n. 5. quod tamen non requiritur, si tempore Sacrificii inferretur in templum cadaver excommunicati vitandi, Gibalin. q. 5. n. 8. *ꝛ. ut verò.* Cæterum non videtur improbabile, quòd si fideles in priori casu præsentis excommunicati vitandi à Missâ non recederent, plus, quàm culpam venialem non committant, sin per hoc ipsi non sint illi causa manendi; ita Henriq. Sayr. Filliuc. Bonacin. apud Castropal. n. 5. in fine.
- 1906 Dubitatur 3. An excommunicatus vitandus, ut satisfaciatur præcepto Ecclesie de audiendo sacro diebus festis, teneatur procurare absolutionem à censura; negant Ugolinus, Sayrus, Coninch, Navar. Henriq. Avila, Suarez, Bonacina, Castropalao, quia præceptum illud non ligat, nisi aliunde expeditis ad ejus impletionem: idem censet Gibalin. q. 5. de confessione propter Communionem Paschalem, contra Coninch, & alios, docentes oppositum. Cæterum si in eadem Ecclesia essent plures Missæ, & unam audiret excommunicatus; alteram non excommunicatus, hiclicitè pergeret; Leander D. 7. q. 41. sed in praxi quis sciet intentionem ejus? nisi forsân id prodat conversio corporis ad aliam aram.
- 1907 Dubitatur 4. An, & qualiter excommunicatio major privet recitatione horarum Canonicarum? *ꝛ.* si dicantur publicè, nomine Ecclesie, excommunicatum vitandum, nec posse simul cum eis dicere, nec assistere; sic enim communicaret cum illis in divinis, patet ex *c. Responsio. c. Significavit*, *c. Nuper*, de sent. excom. toleratum solum posse, cum à fidelibus requiritur; aliter enim non est illi permessa communicatio. Hinc secus facientes, ambo, juxta complures, peccant mortaliter, quia violant in re gravi prohibitionem Ecclesie. Ex quo sequitur, quemlibet eorum esse deobligatum à recitatione publica Breviarii, si prius tenebatur; non tamen à privata, si aliàs adstrictus erat; ita Navar. Covar. Avila, Sayr. Bonacin. Suarez, Layman, quos citat, & sequitur Castropalao p. 9. n. 7. Cuilibet enim privato permittitur hora prioris, cur teneatur privatim, cum enim possit præsentem aliunde obligationem, teneatur; quod verum est, licet obligetur titulo beneficii, cujus fructibus privatur ratione censura. Nec enim decet, ut sua culpâ deobligetur ab onere, quod exequi licet potest; Gibal. cit. *ꝛ. Difficilis*; deberet tamen tunc omittere *ly Dominus vobiscum*; hoc enim est actus personæ publicæ. Avila tamen, & Hurtad. apud Castropalao, censent, si diceret, non peccaturum etiam venialiter; potest enim censeri oratio privata; nam aliàs pluribus abstinere deberent breviario.
- Dubitatur 5. an peccet graviter, qui cum excommunicato vitando privatim orat horas Canonicas? Negative respondet Castropalao n. 9. imò si is, qui ad simul dicendum officium Canonicum invitatur ab excommunicato vitando, sit ejus famulus, vel Capellanus &c. idque faciat ob aliquam necessitatem, vel etiam corporalem utilitatem excommunicati, nec venialiter peccabit; ita Suarez, Bonacina, cum Castropalao cit. famulus enim non privatur communicatione sui Domini in iis, in quibus ei deservire tenebatur, *c. quoniam multos*, 11. q. 3. neque hoc auxilium numeratur inter ministeria Ecclesiastica, sed quasi corporalia.
- Dubitatur 6. quid dicendum de excommunicatis quoad conciones, lectiones, & processiones publicas? *ꝛ.* cum omnis excommunicatus privatus sit actuali celebratione vel auditione divinarum officiorum, sequi, quòd nullus eorum, nec toleratus (nisi fidelium invitatu) vel ut Sacerdos in processione publica, vel lytanis, vel ut aliorum socius in his comparere possit. Idem

Idem est de solenni benedictione aquæ, candelarum & fructuum, vel epistolæ aut evangelii cantatione: vel aliâ quacunque solenni functione propria alicujus ordinis; Suarez D. 12. f. 2. & alii V. *causam*, 11. q. 3. item c. *significavit*, de sent. excom. c. *Is cui*, eod. in 6. c. *Sacris*, de iis, quæ vi.

1910 Hoc tamen limitandum est, ut excommunicatus etiam vitandus licite possit assistere concioni, per c. *Responsio*, de sent. excom. non autem lectioni Theologiæ, vel juris Canonici; sic Castropalaus cit. n. 11. illud enim ordinatur proximè in bonum, & desistendum à contumacia, non illud. Verùm melius placet ratio ex clara definitione Pontificis in cit. c. *Responsio*, ubi Ferrariensis Episcopo rescribens sic loquitur: responso nostro postulas edoceri, cum Ferrarienses cives excommunicationis, & interdicti sententiis sint ligati, *an liceat tibi viros, & mulieres simul in hebdomada, vel in mense apud aliquam Ecclesiam convocare, quibus prædicas verbum DEI, & eosdem ad correctionem inducas.* Super quo f. t. respondemus, quod *sine scrupulo conscientie hoc facere poteris*, cum videris expedire, dummodo contra formam interdicti nullum eis divinum officium celebretur. Præterea quæsiisti, cum Ferrariensis civitas interdicta sit, & excommunicationi supposita, & ideo sint ibidem præter baptismi parvulorum, & poenitentiam morientium, universa Sacramenta Ecclesiastica interdicta, *an liceat tibi baptizatos pueros in frontibus consignare?* Super quo tibi taliter diximus respondendum, quod *sicut baptizari pueri possunt, sic & baptizati ad confirmationem in frontibus a te possunt sacro chrismate deliniri*; ex quo sequitur nomine *divinorum officiorum* non venire *concionem*. Concionari tamen non potest excommunicatus etiam toleratus, nisi requisitus à fidelibus; quia aliter non licet illis cum his communicare. Interesse autem lectioni juris Canonici non est prohibitum, quasi pertineret ad divina officia, sed ratione communicationis veritatis, quæ in nullo excipitur, sicut interesse concioni.

1911 Dubitatur 7. an si excommunicatus sua sponte, quasi ex officio prædiceret, fiat irregularis? Ad hoc respondet Leander q. 21. negative; quia prædicare, inquit, non est actus ordinis, sed tantum jurisdictionis. Cætera verò, quæ sunt devotione privata, & more Laicorum, ut benedicere mea-

Tom. V.

se, signate se cruce, comitari Eucharistiam ad agrum, docet Gibalino q. 5. n. 12. ab eolicitè fieri.

Dubitatur 8. an Lector Theologiæ, vel juris Canonici, possit suis discipulis publicas lectiones prælegere, si ipse sit excommunicatus vitandus? R. quod non; hæc enim esset quædam cum illis communicatio in humanis. Si verò nec Lector, nec discipuli sint excommunicati, & tempore lectionis accedat alius excommunicatus vitandus, qui depelli non potest, videtur per se loquendo non teneri Lectorem desistere ob commune bonum, ne auditores suo consueto fructu destituantur; ita Suarez D. 12. f. 2. n. 3. Henricq. Filliuc. Coninch cum Castropalao n. 12. contra Bonacini & Avilam.

Dubitatur 9. quid dicendum de usu rerum sacrarum? ante respons. not. Sacramentalibus, ut aquæ benedictæ, granis, icunculis, & similibus, licet illis indulgentiæ annexæ sint, duplicem usum inesse; unum, ad consequendum fructum, qui provenit nomine Ecclesiæ; alterum, ex operatione privata intentionis, quam habet illis utens; his positis; R. quod nullus excommunicatus possit illis uti ad lucranda indulgentia, vel deprecationem Ecclesiæ, sibi applicandam, ex communi principio dato n. 1704. quatenus tamen deserviunt ad usum privata intentionis, illa licite usurpat; Suarez D. 12. de cens. S. 2. n. 8. Gibalino n. 28. & alii; hinc isto secundo modo licite utitur imaginibus, adorat Eucharistiam, &c.

Dubitatur 10. quid dicendum de oblationibus excommunicati? R. spontaneas oblationes sacras excommunicati vitandi, sive offerantur DEO immediate, licet deinde cedant in usum Ministrorum Ecclesiæ; sive immediate ipsis Ministris, ut pro ipso preces fundant, non esse recipiendas, doceri à Gibalino q. 5. n. 13. qui ait, hoc jam olim fuisse sancitum ab Apostolis; sed limitari, nisi fiant per modum elemosinæ; tum enim recipi posse, concedit ibid. §. *an verò*. Si autem debita sint alio titulo (ut quia testamento relicta, & excommunicatus tanquam hæres persolvere cogatur) Ecclesiam posse illas recipere, & ad persolvendas illum etiam censuris compellere, ibid. §. *ago etiam*.

Dubitatur 11. an excommunicatus possit sepeliri sepulturâ Ecclesiasticâ? De

Hhh 2

excom.

excommunicato tolerato responsio est affirmativa: intellige, si non sit hæreticus, ac in hæresi notoriè mortuus. Et quamvis hæreticum, qui notoriè decessit in hæresi, esto non sit vitandus, licitè sepeliri in Ecclesia affirmet Henriquez l. 13. c. 11. n. 3. quia id prohibetur solum, quatenus ei mortuo non licet communicare, cui non licebat vivo; meritò tamen negat Diana p. 9. tr. 8. resol. 1. quia esto verum sit, prohibitionem non esse vi excommunicationis, est tamen vi notoriæ hæresis, in qua decessit, c. *sicut*, de hæret. Sic Filiuc. tom. 1. tr. 22. c. 7. n. 229. Trullench. in decal. tr. 1. l. 1. c. 3. dub. 14. n. 1. de excommunicato autem vitando *re. negativè*; ratio primi est, quia prior, cum ex consortio fidelium non sit ita exclusus, ut ipsi communicare non liceat, juxta Concilii Constantiensis extravagant. *Ad evitanda*, licitè potest honore funebri sepeliri; sic Escobar cit. tr. 4. exam. 2. c. 2. ratio secundi est ex c. *Sacris*, de sepulturis. Rationem dat Innocentius III. *ut, quibus non communicavimus vivis, non communicemus mortuis*; quo confirmari etiam potest pars prima; & ideo excommunicatus vitandus in hac censura mortuus, nec absolutus, non potest in loco sacro more Christianorum sepeliri, nisi prius absolvatur.

1916 Dubitatur 12. an sepelientes talem in loco sacro, graviter peccent? *re. affirmative* cum communi; quia violant prohibitionem Ecclesiæ in re gravi. Olim, jure antiquo, incurrerant excommunicationem minorem, qui excommunicatum sive publicum, sive occultum in loco sacro sepeliebant: nunc verò jure novo in Clement. de Sepulturis, c. 1. ipso facto excommunicantur, qui excommunicatum vitandum, aut nominatim interdictum, vel usurarios manifestos, scienter sepelire præsumunt, sepulturâ scilicet sacrâ & ecclesiasticâ; hoc verum est, licet aliàs exempti sint. Hinc si isti exempti nolint sepulti cadaver exhumare, id præstabit Episcopus non obstante illorum exemptione, ut dicitur loc. cit. cujus verba sunt: eos, qui propriæ temeritatis audacia defunctorum corpora, non sine contemptu clavium Ecclesiæ, in cæmeteriis interdicti tempore, in casibus non concessis à jure, vel excommunicatos publicè, aut nominatim interdictos, vel usurarios manifestos scienter sepelire præsumunt: *Decernimus ipso facto*

*excommunicationis sententia subjacere: à qua nullatenus absolvantur, nisi prius ad arbitrium Diocesani Episcopi eis, quibus per præmissa fuerit injuria irrogata, satisfactio nem exhibuerint competentem: Nullo eis circa præmissa exemptionis, vel quovis alio privilegio sub quacunque forma verborum concessio aliquo suffragante.*

Si quæras 1. quid intelligatur per *sepulturam Ecclesiasticam*, quâ privantur excommunicati vitandi? *re. hujus vocis acceptio nem stare non tantum pro inhumatione cadaveris in loco sacro, sed etiam pro illo actu, quo cadaver sepelitur more Christiano, adhibitis scilicet caremoniis in Ecclesia consuetis, licet in loco profano; ita Gibalin. disquis. 7. q. 2. ex Glossa, s. item quæritur, 13. q. 2. & c. quæst;* ead. causa, & quæst. per locum autem *sacrum* intelligitur omnis ille locus, qui vel ad sacras functiones, vel ad fidelium sepulturas destinatus est; & quamvis in Clem. cit. de sepult. solum in eos statuatur excommunicatio, qui excommunicatum vitandum sepelunt in Cæmeterio, hoc tamen à fortiori intelligitur de templo, & ejus ambitu, & omni loco sacro; & patet ex aliis iuribus, quæ clarè prohibent eum sepeliri in loco sacro cujus nomine utique venit templum, &c.

Quid autem impotter hic terminus *Et. 1916* *delesiasticè sepelire?* planè diversa sunt opinioniones. Mihi videtur probabilior opinio Gibalini, qui cum Alterio, & Ugolino docet, supponere pro omnibus illis, qui non tantum sepeliunt suis manibus, sed etiam mandant, vel proximè cooperantur ad talem sepulturam, quatenus sacra, & Christiana est, de cujus substantia, præter tumulationem, videretur locus sacer, recitatio psalmodum, & divini officii, aut saltem alterutrum ex his. Ne autem hæc Clementinæ consuetudo inutilis reddatur, videntur etiam comprehendi mandantes, & Prælati Ecclesiæ, vel etiam Laici (sed solum accessoriè) qui cum impedire possint, tamen permittunt. Aliàs enim sæpè fieret, ut vitandus Ecclesiasticè sepulturâ condatur, quin ullus hanc Clementinæ censuram incurreret, nisi fortè vespillo rudis, qui tamen etiam ob ignorantiam excusari possit, his positis:

Inferes 1. excommunicatum vitandum 1916 in nullo loco sacro sepeliri posse; consequenter nec in templo, nec in cæmeterio, nec in ambitu templi &c. nec etiam in loco profa-

profano, sed consuetis Ecclesie ceremoniis adhibitis; hæc enim etiam est sepultura Ecclesiastica; ita Gibalin. disquis. 7. q. 2. n. 31. contra Bonacin. D. 2. q. 2. de cens. in partic. p. 30. & Suarez D. 13. s. 4. n. 13. sepulturam in loco profano factam cum consuetis Ecclesie Ceremoniis, negantes esse Ecclesiasticam, prout prohibetur *c. quicumque*, de hæreticis in 6. quod verum est, loquendo de actu Ecclesiasticè sepeliendi, secundum omnia inclusa in illo; non autem secundum aliqua. Cæterum sepeliri possunt in loco non sacro, sine consuetis ceremoniis, licet propinquus, aut contiguus sit Ecclesie, vel cœmeterio; quia sic nihil fit contra prohibitionem Ecclesie.

1920 Inferes 2. cum eo, qui mortuus est in excommunicatione majori, ob quam erat vitandus, nec absolutus, etiam post mortem à fidelibus communicationem directam haberi non posse; ita Gibalin. cit. n. 32. & *c. Sacris*, de sepulturis, ubi Innocentius III. hoc expressè definit; ex quo sequitur, eos, qui *remotè*, non *proximè*, ad talis excommunicati sepulturam Ecclesiasticam concurrunt, incurere excommunicationem minorem, propter communicationem cum excommunicato vitando; Gibal. cit. *s. qui tamen*.

1921 Inferes 3. poenam Clementinæ, de qua n. 1916. in omnes illos statui, qui proximè concurrunt ad excommunicati vitandi sepulturam sacram, & Ecclesiasticam, quæ talem. Tales autem sunt, qui cadaver suis manibus tumulant, locum sacrum concedunt; vel, cum possunt impedire, non impediunt, qui hoc fieri mandant, qui psalmos, & divina officia peragunt. Hi enim omnes cooperantur proximè ad sepulturam Ecclesiasticam, quæ talem. Qui verò corpus defuncti lavant, induunt, comitantur, pulsant, crucem, & funera deferunt, tantum remotè concurrunt, ut dictum est; ac proinde sunt immunes hujus censure; non tamen illius, de qua diximus n. præced.

1922 Inferes 4. quod hi, qui proximè concurrunt ad sepulturam Ecclesiasticam excommunicati vitandi, quæ talem, non incurant excommunicationem minorem, sicut illi, qui remotè, de quibus ante. Nam excommunicatio minor statuta in scienter communicantes cum excommunicato vitando in hoc casu, & quoad istos, per dictam Clementinam commutata est

in excommunicationem majorem; ita Suarez D. 12. s. 2. n. 13. Castropal. D. 2. p. 6. n. 16. Gibalin. cit. n. 33. de poenis sepelientium, *s. Secundo*, apud Leandrum, D. 8. q. 11.

Inferes 5. quòd, quamvis graviter peccent, qui excommunicatum vitandum sepeliunt in loco etiam profano cum pompa funebri in Ecclesia solita (cum expressè prohibitum sit; tales afficere Ecclesiasticè sepulturà) posse tamen excusari à censura Clementinæ, juxta probabilem sententiam Leandri q. 12. docentis, quòd, qui vitandum cum solemnè pompa sepeliunt in loco planè profano, non violent hanc constitutionem; quia Clementina, quæ imponit hanc poenam, loquitur solùm de sepelientibus *in cœmeterio*, hoc est, *in loco sacro*; ita ille.

Inferes 6. ut quis incurrat censuram Clementinæ, requiri in delinquente *scientiam*, id, quod etiam requiritur ad contrahendam excommunicationem minorem, propter communicationem cum excommunicato vitando, ex *c. significavit, c. cum desideres*, de sent. excom. Item ad priorè poenam requiri, *audaciam, temeritatem, presumptionem, & contemptum*; ut colligitur ex Clementina cit. in n. 1916.

Inferes 7. excommunicationem contra sepelientes excommunicatum, non esse reservatam juxta Gibalinum cit. *s. absolutio*, non posse tamen validè dari, donec qui illam contraxit, satisfecerit illis, quibus injuria fuit irrogata. Dicitur enim in Clementina *nullatenus absolvatur*, quæ particula æquivaler legi, vel decreto irritanti, ut docet Sanchez l. 1. de matr. D. 32. n. 6. & l. 6. D. 32. n. 7. apud Portel. p. 1. casuum, casu. 12. n. 2. iis autem est danda satisfactio, vel in quorum favorem lata est censura; vel quibus tali casu aliquid perit, aut damnum, vel injuria, ex ea tumulatione contingit, quod ex novis circumstantiis colligere incumbit Episcopo, ad cujus arbitrium exhiberi satisfactionem statuit Pontifex.

Inferes 8. si per violentiam illatam Parocho, aut metum propinquorum excommunicatus vitandus in loco sacro sepeliretur, & ossa illius discerni possent ab ossibus fidelium ibidem sepulorum, cadaver illius exhumandum esse, & procul à loco sacro projiciendum; si verò non possent discerni, non debere ossa fidelium si-

mul exhumari, sed permitti posse omnia simul, ut dicitur *c. Sacris*, de sepulturis, & *c. ad hæc*, de privileg. Locus autem ille, in quo reliquorum ossa permixta cum ossibus fidelium, debet reconciliari, ut sit habilis ad divina officia; non enim impedit reconciliationem, cum in his circumstantiis ille locus sit quodammodo occultus; nec illius violatio, quæ in illatione, vel sepultura talis cadaveris commissa est, perpetuò iteretur, ut fit in alio casu; ita Suarez l. 4. D. 10. c. 6. cum Gibalino disq. 7. q. 2. n. 32. Quod autem locus sacer ejusmodi cadaveris tumulatione impietur, & reconciliari debeat, patet ex *c. consulisti*, de consecr. altar. & Ecclesiar. Si tamen res occulta sit, non peccant, qui in eo loco divina peragunt. Coeterum quando incurritur excommunicatio propter hæreticum denuntiatum sepulturæ traditum, requiritur etiam ante absolutionem, præter satisfactionem, ut, qui publicè illum sepelivit, illum propriis manibus extumulet; & deinde locus, in quo talis hæreticus tumulatus fuit, perpetuò careat sepulturâ, ex *c. qui canque*, de hæreticis, in 6. quod intellige *de loco adæquato cadaveri*. Nam reliqua Ecclesia potest expiari; ac in ea deinde concedere licebit fideles; ita Bonacina, & Alterius apud Josephum Gibalinum de sacra jurisdictione, disq. 7. q. 2. in fine.

## ARTICULUS. V.

*An, & qualiter excommunicati sint inhabiles ad beneficia Ecclesiastica?*

1927 **Q**uæstio est, an excommunicatio major privet hominem ipso facto beneficiis ante ipsam obtentis? *sc.* quod non, ita Suarez D. 13. S. 1. n. 1. in *c. pastoralis*. 13. §. *verum*, de appellat. ibi: & *illi proventus Ecclesiastici merito subtrahuntur, cui Ecclesia communicatio denegatur*; ergo supponit Pontifex non amitti beneficium durante excommunicatione. Et licet *diu perseveraret* in excommunicatione (hoc enim est *in ea infortescere*) quæ lata est ob contumaciam in causâ civili, non debet privari per Judicem (hoc enim in nullo jure expressum esse, docet Leander q. 2.) secus, si esset excommunicatus pro crimine hæresis, vel alio, ipso jure privante Reum beneficio, & per annum integrum in ea excommunicatione infortescat; tum enim ipso jure est privatus beneficio. Si verò excommunicatus

per annum perseverat in excommunicatione, lata ob contumaciam super crimine, quod dignum est privatione beneficii per sententiam, non autem habet annexam ipso jure; tunc non est privatus post annum, sed per sententiam privandus; eò quod tunc habeatur pro convicto vel confesso; ita Leander cit. cum aliis, Gibalin. disq. 7. q. 7. n. 44.

Ex hoc nota, quòd in multis textibus, quibus nonnulli probant per infortescentiam privari fideles beneficiis prius legitime obtentis, ejusmodi infortescentiis negatur tantum audientia. Deinde, quando in *c. cum bone*, de ætate & qualitate, ordinandi suspensi per triennium privantur beneficiis, sermo est primò de acquisitis tempore suspensionis. 2. De privatione non propter infortescentiam in censura, sed ob contemptum Sedis Apostolicæ, de quo ibidem loquitur Cœlestinus III. Unde quando Clerici quandoque jubentur privari suis beneficiis, id non est ex mora, quam habent in excommunicatione; sed vel ex causâ, ob quam censura lata est; vel ex natura ipsius excommunicationis, quam non immutat major, vel minor mora in illa; similiter, antiqua jura nihil omnino habent de Clerico deponendo propter infortescentiam in excommunicatione; semper enim est ex alio capite. Vide Gibalinum cit. D. 7. q. 7. n. 44.

Not. 2. ex Joanne Streinio in prole. 1919 gom. juris Can. §. 8. de leg. pœn. quando legi pœnali, ipso facto privanti omni titulo, dominio officii, vel beneficii, additur hæc clausula: *absque alia declaratione*, eam intelligendam, de declaratione, quæ declaretur *pœnam incursum esse*; non autem, quæ declaretur, *crimen esse commissum*; hinc dicit, Reum quidem ex vi talis legis, amittere titulum, & dominium beneficii; retinere tamen possessionem, quæ privari nequeat ante sententiam declaratoriam criminis. Sic enim receptas esse ejusmodi leges, & habere usum; ita ille ex Lef. sio & Barbofa ibid. n. 5. & seq.

Not. 3. qui elapso anno excommunicati-<sup>1920</sup>onis, quam per id tempus solvi non procuravit, adhuc in ea manet, sive lata sit ob causam criminalem, sive civilem haberi suspectum de hæresi, ex Trid. Sess. 25. c. 5. & quamvis nondum ut hæreticus damnari possit; citari tamen posse, ut respondeat de fide; si noluerit, damnandum esse.